

Sreda, 25. april 2008. godine

Svedok Mile Sovilj

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUTKINJA GWAUNZA: Dobro jutro. Molim sekretara da najavi predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača.*

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala, gospodine sekretare. Pretresno veće želelo bi da obavesti strane da će, u skladu sa *Pravilom 15bis(A)*, današnja sednica biti održana u odsustvu sudske posudbe, koji nije u mogućnosti da zaseda danas sa nama. Sudija Kinis i ja smo zaključili da je u interesu pravde da nastavimo sa suđenjem bez sudske posudbe. On će ponovo biti prisutan od ponedeljka.

svedok: Mile Sovilj

SUTKINJA GWAUNZA: Samo da posetim svedoka. Gospodine Sovilj, još uvek ste pod zakletvom koju ste dali juče na početku svog svedočenja. Sada će vas unakrsno ispitivati branilac gospodina Markača. Juče smo obavešteni da ćete vi voditi današnje unakrsno ispitivanje. Možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude, ja ću voditi današnje unakrsno ispitivanje. Hvala.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Sovilj.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Dobro jutro.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja sam Goran Mikuličić koji u ovom predmetu zastupa generala Mladena Markača. Na početku želim izraziti svoje žaljenje zbog gubitaka članova vaše familije, vašeg oca, koje ste pretrpili u ovim nesretnim događajima. Kad govorimo o tome, dozvolite da vas upitam imate li kakovih saznanja o tome da bi povodom smrti članova vaše obitelji bila poduzeta neka istraga u Republici Hrvatskoj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Nemam.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, ja bih molio da za trenutak pređemo u privatnu sjednicu.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine sekretare.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, ponovo smo na otvorenoj sednici.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih za identifikaciju ovog dokumenta. Hvala.

SUTKINJA GWAUNZA: Predlažete li ovaj dokument za usvajanje u spis? U redu. Ovaj dokument nije preveden na engleski i možda treba da sačekamo dok se to ne obavi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude. Ja sam shvatio da možemo dobiti broj za identifikaciju kako bismo ga kasnije, kada dobijemo prijevod, mogli predložiti za uvaženje u spis.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Mislim da možemo tako i da postupimo.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane D133 označen za identifikaciju.

SUTKINJA GWAUNZA: Dokazni predmet Odbrane D133 je označen za identifikaciju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvalujem. Možemo nastaviti. Gospodine Sovilj, vi ste hrvatski državljanin, zar ne?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi ste dobili putnu ispravu Republike Hrvatske 2002. godine u Generalnom konzulatu u Subotici?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi sada prebivate u Novom Sadu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, jučer ste na pitanje tužitelja rekli kako se ne namjeravate vratiti u Republiku Hrvatsku. Točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne decidno. To je za sada.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, recite nam kakovi su bili vaši kontakti s udruženjem *Veritas* u Beogradu?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Rekao bih, samo službeni, znači po pitanjima pronalaska, odnosno identifikacije mog oca.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je glavni i odgovorni urednik *Veritasa* – gospodin Savo Šrbac?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li njega osobno poznajete?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da. Iz Knina.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koju je gospodin Šrbac funkciju obavljao u Vladi Republike Srpske Krajine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Koliko znam, on je, i koliko sam ja čuo i upoznat, stalno radio na pitanju razmene poginulih i ratnih zarobljenika.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li biste se složili kad bih vam ja rekao da je on obavljao funkciju tajnika vlade?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, može biti da jeste. U nekom periodu. Nisam siguran.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vi ste po zanimanju novinar, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Recite nam kakove ste škole i gdje završili?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, završio sam srednju školu u Kraljevici. A nakon toga sam, nakon određenog novinarskog iskustva, završio novinarsku školu na Institutu za novinarstvo u Beogradu.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li ste ikad osobno ili službeno surađivali sa udruženjem *Povratak proteranih Krajišnika*...

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Iz Novog Sada?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Jučer ste nam rekli, gospodine Sovilj, da ste...

SUTKINJA GWAUNZA: Podsetila bih strane da naprave pauzu između pitanja i odgovora, zbog prevoda i zapisnika. Hvala. Možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, jučer ste nam rekli da ste 1990. godine počeli raditi za beogradske novine. Koje su to novine bile, molim vas?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: *Večernje novosti*.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: I nakon toga, 1991. godine počeli ste raditi kao novinar, reporter i izvestitelj za RTV Knin. Točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Jeste.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Možete nam ukratko opisati koje ste poslove radili, koja ste područja pokrivali novinarskim izvještavanjem?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, pošto je to već bila, tako da kažem, početna zategnuta situacija povodom zbivanja koja će uslediti, a kasnije ratna situacija, nije tu bilo mnogo izbora oko područja izveštavanja. Znači, to su bila područja sva koja su bila vezana za ta dešavanja koja su se kasnije desila, znači ta predratna psihoza, tokom rata izveštavanja o dešavanjima na tom području i tome slično.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li ste izvještavali sa terena?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Bilo je i tih slučajeva.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li ste kao novinar pratili i sjednice Vlade Republike Srpske Krajine, odnosno rad državnih institucija?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Samo u jednom slučaju. To je bilo na zasjedanju, mislim da je to zasjedala Skupština Republike Srpske Krajine u Belom Manastiru, da li 1992. godine.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li ste, pored ovih poslova, obavljali i neke mobilizacijske poslove kao referent u Kninu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. Nisam imao dodira sa vojskom, osim izveštavanja.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Sada bismo prešli na temu granatiranja Gračaca. Jučer ste u glavnom ispitivanju rekli da su granate povremeno padale na Gračac, i da je prema vašem sjećanju do trenutka kad ste napustili Gračac...

SUTKINJA GWAUNZA: Izvolite, gospođo tužiteljko.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Molila bih da se navede tačna referenca u odnosu na jučerašnji zapisnik, odnosno da se navede tačna strana i red kada je svedok to izjavio juče. Ukoliko to nije problem. Hvala.

SUTKINJA GWAUNZA: Da li možete to da nam date gospodine Mikulićiću?

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja imam referencu iz zapisnika: 85. strana, 14. red. Ali mislim da to neće biti sporno. Svjedok će nam potvrditi. Očito je došlo do promene u odnosu na *draft* jučerašnjeg zapisnika.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li je točno da ste do trenutka kada ste napustili Gračac, po vašem sjećanju, izbrojali oko 15 detonacija?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne, ja sam... Ne mogu da budem tu decidan. Ja sam samo rekao, po mom sećanju, znači - oko. Da li je bilo više ili manje, ne mogu to da... Ne mogu da kažem, da se decidno izjasnim o tačnoj brojci.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ja bih molio tajnika da na ekrane postavi *Supplemental information sheet* od 18. travnja 2008. godine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je izjava gospodina Sovilja od 18. travnja 2008. godine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Sjećate ste da ste dali jednu izjavu Tužilaštvu?
SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: 2008. godine?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: 2008. godine.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: 18. aprila?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da. To je iskaz koji smo mi dobili od Tužilaštva u prilogu dokaznih materijala.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, to je bilo u telefonskom razgovoru.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: 3D000426.

prevodioci: Prevodioci ne čuju gospodina Mikuličića. Govori suviše brzo, a daleko je od mikrofona. Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: 3D000426.

SUTKINJA GWAUNZA: Izvolite?

TUŽITELJKA FROLICH: Časni Sude, želela bih da razjasnim da je ovo samo list sa dodatnim informacijama. To svedok nije potpisao. Ovaj dokument je sastavljen posle telefonskog razgovora sa gospodinom Soviljem. Samo sam želela da to uđe u zapisnik.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala.

SUTKINJA GWAUNZA: Primljeno je k znanju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim vas zumirajte na točku 6.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, pred vama je taj dokument na engleskom jeziku. U točki 6 piše da ste čuli oko 15 granata koje su pale na Gračac, otprilike svakih nekoliko sati. Da li možete potvrditi ovu vašu tvrdnju?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, granate su padale u određenim periodima. Ja kažem ponovo, to je po mom nekom sećanju što mi je ostalo, oko 15. Sad, nisam ih ja

brojao, nit sam mogao da brojim. Naravno, više smo vodili računa o nekoj bezbednosti, nego da brojimo koliko granata pada.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio da se ovaj dokument uvede kao dokaz.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li Tužilaštvo prigovor?

TUŽITELJKA FROLICH: Ne, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane D134.

SUTKINJA GWAUNZA: Dokazni predmet Odbrane D134 usvaja se u spis. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, Gračac je 1995. godine imao oko pet tisuća stanovnika. Točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Po nekom mom sećanju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gračac se protezao dužinom od oko četiri kilometra, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, tu negde, manje-više, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li biste se složili sa tvrdnjom da je Gračac važno prometno čvorište u tom dijelu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Možete li Pretresnom vijeću reći koji se putevi u Gračacu ili u blizini Gračaca križaju?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, u to vreme je Lička magistrala koja je prolazila Gračacem bila glavna spona Zagreba sa Zadrom, znači sa morem. Znači, to je jedan magistralni pravac. Drugi je magistralni pravac bio Gospic – Knin.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li biste se složili da je ovakav geografski položaj Gračaca važan u vojno-strateškom smislu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, sa tog stanovišta, znači putem infrastrukture, moglo bi se reći.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio Sekretariat da nam predoči dokument iz elektronske sudnice broj 3D0386.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine Mikuličiću, još jednom bih vas podsetila da govorite malo sporije. Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Izvinjavam se, časni Sude. Daću sve od sebe.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ovo što vidimo na ekranima je karta Gračaca i okolice u mjerilu 1:25.000.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja će zamoliti svedoka da nam ove prometne pravce o kojima je govorio opiše u odnosu na kartu koju vidi na ekranu.

SVEDOK SOVILJ: Karta se malo lošije vidi, odnosno...

SUTKINJA GWAUNZA: Tačno je, slabo se vidi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Imamo bolju kartu, časni Sude.

SVEDOK SOVILJ: Čak i putni pravci su dosta... U stvari, ja na ovoj karti ne vidim glavni putni pravac od Zagreba prema Zadru.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Probaćemo sa drugom kartom onda. To je 3D0387.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja bih vas molio, gospodine Sovilj... Da li vidite kartu pred sobom?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja bih vas molio da nam označite na karti gdje se nalazilo skladište *Mlin* na zapadnom ulazu u Gračac kod Jakšić Vrela?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Rekli ste skladište?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: *Mlin*. Zapadni ulaz u Gračac kod Jakšić Vrela. Zaokružite to mjesto sa plavom bojom.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Po meni je to negde ovde otprilike.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro. A sada, molim vas, pokažite na isti način gdje se nalazi križanje puteva Knin – Gračac – Zagreb.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ovde. (*svedok obeležava*)

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio da se ova karta uvrsti kao dokaz u sudski spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Time da vas molim, Gospodine Sovilj, da skladište kod *Mlina* označite...

SUTKINJA GWAUNZA: Imate li nameru da ovaj dokument predložite na usvajanje u spis?

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Da, časni Sude, nakon što svjedok brojkama označi lokacije, slovima označi lokacije.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Ja vas molim gospodine Sovilj da plavom bojom označite slovom A ovu prvu lokaciju - skladište *Mlin*.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: (*svedok obeležava*)

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Ovu drugu lokaciju: križanje puteva da označite plavom bojom, slovom B.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: (*svedok obeležava*)

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Gospodine Sovilj, da li vam je poznato da je na lokaciji koju ste označili slovom A, to je skladište *Mlin*, bila uskladištena veća količina municije i naoružanja u silosima za pšenicu za potrebe Vojske RSK?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li ste vi osobno ikada imali priliku pregledati to skladište?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Nisam, ali znam da je mlin, tokom celog vremena rata radio praktično normalno. Međutim, ja bih tu dodao, prema mojim sećanjima, saznanjima, tu pored mлина postojala je jedna hala, mislim da se firma zvala *Obrada metala*, gde je bilo, rekao sam juče, u prvoj fazi rata neko skladište, neke municije i oruđa. Čak su bile tu i jedno vreme neke manje vojne jedinice. Ali za kasnije, kada je front pomeren prema Gospiću, ne znam tačno šta se kasnije tu dešavalo.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Zahvaljujem na odgovoru.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja bih molio da se ova karta uvede kao dokaz u sudski spis i da dobijemo broj.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Nema, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu.

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane D135, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: Dokazni predmet Odbrane D135 se usvaja u spis. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Hvala.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vi ste vašu vojnu službu služili u bivšoj JNA, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Rekli ste da niste imali nikakovu specijalnu vojnu obuku?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste išli samo na vojne vježbe u nekoliko navrata?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li je to bilo na području Gračaca i općine Gračac?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Na području Like.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, gdje se nalazio Ured za općenarodnu obranu i društvenu samozaštitu, kako se to ranije zvao, odnosno Ured za teritorijalnu obranu u Gračacu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: U zgradi Skupštine opštine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio da se prikaže na ekranu dokazni predmet Tužilaštva P88.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dok čekamo učitavanje ove karte, vi ste na karti koju vam je predočilo Tužilaštvo, označili slovima određene lokacije, pa tako i zgradu Općine, sjećate se?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ta zgrada Općine označena je slovom D na ovoj karti na ekranu. Da li vidite?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro. Neka karta ostane na ekranu, molim vas. Gospodine Sovilj, grad Gračac formirao je svoju Gračačku brigadu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Tu brigadu u većini su sačinjavali vojno sposobni muškarci iz Gračaca i okoline. Točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Uglavnom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ta brigada imala je sjedište u jednom dijelu zgrade Općine. Točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: To ne mogu da potvrdim, pošto se ne sećam te situacije. Koliko se sećam, kada je... Možda na samom početku rata se tu nešto dešavalo, ali kada je zauzeto područje Lovinca i Svetog Roka, od tog prvog momenta sedište brigade je bilo na tom području, a kasnije u Medaku.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Međutim, ured za teritorijalnu obranu, rekli ste, bio je u zgradbi Općine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, tu je bila kancelarija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vi ste slovom E označili zgradbu policije u Gračacu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa tvrdnjom da je u vrijeme bivše Jugoslavije policija, odnosno tada milicija, imala i određena vojna zaduženja? Ili raspored za slučaj rata i ratne opasnosti?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, prepostavljam da jeste, ali nedovoljno sam u to bio upućen.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Milicija je zapravo bila dio općenarodne obrane. Slažete se?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vi ste u vašoj izjavi... Oprostite sekundu.

(Odrana se savetuje)

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, upravo me kolege upozoravaju da je u zapisniku krivo upisano slovo kojim je svjedok označio skladište Mlin. U zapisnik je ušlo slovo E umjesto A – samo da provjerim – pa bih molio da se to ispravi. Možemo dalje?

SUTKINJA GWAUNZA: Prepostavljam da su čuli.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vratimo se na vaš opis događaja prve granate koju ste čuli da je pala na Gračac 4. kolovoza ujutro.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi ste u vašoj izjavi od 22. veljače 2007. godine, to je dokazni predmet Tužilaštva P86, u točki 5 rekli da je granata pala u centar Gračaca oko 50 metara od vaše kuće. Zatim ste u izjavi koja je uvedena u spis kao dokazni predmet Odbrane D134 upravo maloprije, u telefonskom razgovoru 18. travnja 2008. godine rekli u točki 5 da je ta granata pala oko 150 metara od vašeg stana. I napokon ste u izjavi Tužilaštvu od 23. travnja koja je uvedena u spis pod brojem P87 rekli da je ta granata pala na oko 100 do 120 metara od vašeg stana. Kako objašnjavate Gospodine Sovilj ove razlike u procjeni udaljenosti pada granate u odnosu na vaš stan?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: U toj mojoj prvoj izjavi gde stoji 50 metara, ne mogu da objasnim otkud je ta cifra upisana, mislim da je tu došlo do određenog nesporazuma. Ali kasnije kad sam imao telefonski razgovor i kad sam se presabralo da to bude ipak precizno, onako sam u sebi, sećajući se neke te udaljenosti, ocenio da je to mislim više od 100 metara, 100 do 120 metara, i da bi to trebalo da bude najpribližnije toj relaciji od mog stana do mesta gde je pala prva granata.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zapravo, možemo zaključiti da niste sigurni točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne, ja sam siguran. Međutim, u toj izjavi mojoj koju sam dao prvi put u Beogradu, bilo je dosta i drugih nepreciznosti, tako da je među njima i ta. Ali sam siguran da je to oko... rekao bih ja, nikad ne mogu da tvrdim, već je sve to pomalo... ali mislim da je to nekih 100 do 120 metara.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru. Gospodine Sovilj, vi ste na ovoj karti koja se nalazi na ekranu, to je dokazni predmet Tužilaštva P88, slovom F označili željezničku stanicu u Gračacu, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U prostoru željezničke stanice nalazila su se i skladišta vojne opreme i municije, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne mogu to da potvrdim. Znam samo da je jedno vreme u restoranu pored željezničke stanice, i to mislim kada su stigle formacije UNPROFOR-a, bilo sjedište komande brigade. O tome... mislim da je u tom, ponovo kažem, samom početku rata u tom predijelu željezničke stanice, mlinu i tog prostora *Obrane metala* bilo određenih lokacija gdje su bila povremena skladišta municije ili nekog oruđa, ali kažem - u početku rata. Za kasnije stvarno nisam... pošto sam prepostavljao i mislio sam da je to sve napred, znači na liniji fronta. Doduše, kada je evakuisano skladište municije u Svetom Roku, na prostorima Gračaca su napravljena neka manja skladišta za ostavu te municije. Međutim, ja ne mogu da znam tačno te lokacije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala. Gospodine Sovilj, vi kao novinar izvještavali ste sa terena, vidjeli ste mnogo toga, putovali ste diljem tog teritorija. Ja ću vam sada pokazati jedan video. Izvolite.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospođo tužiteljko, izvolite.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala, časni Sude, samo jedno razjašnjenje. Zamolila bih da se vratimo na red 18, 24. Svedok kaže "početak rata", pa bih htela da znam na koji tačno period misli, na koju godinu je mislio.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Možete li to razjasniti, molim vas.

SVEDOK SOVILJ: Pa, to je 1991. godina.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Mogu li nastaviti?

SUTKINJA GWAUNZA: Da, da, nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Zahvalujem. Dakle, vraćam se na svoje pitanje. U svojstvu novinara obilazili ste teritorij Republike Srpske Krajine i bili prisutni prilikom određenih događaja. Ja ću vam sada pustiti jedan video snimak, pa ćemo nakon toga malo o tome porazgovarati. Ja bih molio poslužitelja, to je dokazni predmet Odbrane D103. To je video snimak bez tona. Nas interesira samo slika.

(video snimak)

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ovdje smo zaustavili snimku.

(kraj video snimka)

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, jeste li vidjeli ovaj oklopni vlak?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Možete li nam nešto više reći o tom vlaku? Čiji je to vlak bio, kakva je bila njegova namjena i gdje ste ga vidjeli?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, video sam ga na pruzi Gračac – Gospic kod Medaka. Pa, mislim da je vlak bio namenjen u borbene svrhe.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da budemo sasvim precizni, Gospodine Sovilj, koja vojska je upotrebljavala taj vlak?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ja sad ne mogu da kažem da li je on... Mi znamo da su bile i, kako bi rekli, regularne vojne snage, a bile su i u jednom dijelu rata i paravojne vojne snage. Ja ne mogu tačno da kažem u čijem je sklopu i sastavu on bio. Ja samo znam da je on bio i postojao i da sam ga video kod Medaka.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da budemo sasvim precizni: točno je da to nije bio vlak koji je upotrebljavala Hrvatska vojska?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li ste ovaj vlak vidjeli i na željezničkoj stanici u Gračacu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Mislim da sam ga video samo u prolazu jednom prilikom.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvalujem. Sada bismo prešli na jednu drugu temu, gospodine Sovilj. To je tema evakuacije.

SUTKINJA GWAUNZA: Ovaj video, šta želite s njim?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, ovaj video je već uveden kao dokaz u spis. Ja sam ga samo željeo prezentirati svjedoku i dobiti njegov komentar.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvalujem.

TUŽITELJKA FROLICH: Oprostite što prekidam svog cenjenog kolegu.

SUTKINJA GWAUNZA: Da?

TUŽITELJKA FROLICH: Ako bi mogao da se uspostavi vremenski okvir za ovaj video, molim.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li se sjećate vremenskog perioda kada ste vidjeli taj vlak?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Koliko se sjećam, to je bilo neposredno ili na samom početku operacije *Medački džep*.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Recite zbog Pretresnog vijeća koja je to godina bila.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: 1993. godina.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ste taj vlak viđali i kasnije u 1995. godini?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne mogu da se setim toga.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, u točki 9 vaše izjave od 23. travnja ove godine kada ste opisivali vaš dolazak u Kijane, naglasili ste kako se narod spontano počeo organizirati i napuštati domove, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I da to nije bila nikakova organizirana evakuacija u selu Kijani, točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, vi kao novinar imali ste kontakte i izvještaje sa terena. Da li vam je poznato nešto o planovima za evakuaciju stanovništva sa područja Republike Srpske Krajine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ja nikada nikakav pisani dokument o tome nisam video, niti je mene neko obavestio o tome, znači - nemam saznanja. Premda su neke određene priče kružile kako je bilo i toga.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, sada ćemo pustiti jedan video snimak, pa će vas zamoliti za komentar. To je 3D00100. Ovo je video snimka vježbe evakuacije koja je napravljena za potrebe *Radiotelevizije Krajina*.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Nemamo još snimak.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Molim vas da pogledate.

(video snimak)

novinar: Nakon što smo čuli zvuke sirene, požurili smo prema Tržiću.

prevodioci: Mikrofon nije uključen.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Oprostite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da vas pitam: da li poznajete ove dvije osobe koje vidite na ekranu ispred sebe?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Možemo dalje.

(video snimak)

novinar: Sada je šest časova za pet minuta. Nalazimo se na mostu na rijeci Mrežnici između Tržića i Primišlja. Tu smo zatekli i komandanta 13 pešadijske brigade, pukovnika Marka Relića. Upravo iz Tržića dolazi kolona civila sa vozilima sa stokom. Gospodine komandante, šta ovo znači?

komandant Marko Relić: Pa, ovo je vežba na osnovu prepostavke po kojima radimo i našim saznanjima. Po ovim prostorima treba da dejstvuje neprijateljska avijacija, rakete i artiljerija i mi pre toga moramo evakuisati civilno stanovništvo iz zone borbenih dejstava, a jedinice, one izvršavaju svoje zadatke koje su dobine. Znači, bitno nam je da uvežbamo narod, civilno stanovništvo da se izvuče, da bude što manje žrtava.

novinar: Da li ste zadovoljni dosadašnjim dijelom vježbe i da li su pripadnici 13 pešadijske brigade angažovani u ovoj vježbi ili su oni na svojim položajima?

komandant Marko Relić: Pripadnici 13 brigade su na svojim položajima prema zadacima koje su dobili. Svi vojnici su na položaju. A sa ovim ponašanjem i odnosom stanovnika ja sam vrlo zadovoljan. Oni su shvatili situaciju i svesni su da se moramo

pripremiti i uvežbati ako dođemo stvarno u situaciju da se izvučemo, da ne bude nepotrebnih žrtava.

novinar: *I da nam se ne ponovi ono što se ponovilo u Zapadnoj Slavoniji?*

komandant Marko Relić: *U svakom slučaju.*

novinar: *Hvala vam lijepo.*

komandant Marko Relić: *Molim.*

(kraj video snimka)

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovu snimku učinila je televizija u kojoj ste vi bili zaposleni kao novinar. Vi je niste nikada vidjeli?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. Ovo je područje, koliko vidim, Tržić, Primišlje, to je općina Slunj. Znači, tamo sam ja odlazio veoma retko, a prepostavljam da je to bilo u sklopu vojne parade koja je održana krajem juna ili početkom jula 1995. godine na vojnom poligonu Slunj, znači na tom području.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih predložio da se ova snimka uvede kao dokaz u sudske spis.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Časni Sude, želela bih da tu mogućnost ostavim za kasnije. Tek smo dobili ovaj video nedavno, pa bismo želeli da se konsultujemo sa našim kolegama o vremenskom okviru koji on obuhvata. Izgleda da je to nešto što je možda nasnimljeno kasnije, tako da bismo prigovor odložili za kasnije.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Gospodine sekretare?

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovo je dokazni predmet Odbrane D136 obeležen za identifikaciju.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Dokazni predmet Odbrane D136 se uvrštava u spis. U stvari, još nije uvršten, vi ste prigovor odložili za kasnije.

TUŽITELJKA FROLICH: Da, u redu. Nije uvršten. Želim da se to razjasni kasnije.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, samo radi razjašnjenja, ova video snimka već je prikazana pred Pretresnim vijećem i to u sklopu uvodnog govora Odbrane generala

Gotovine, ali nije dobila broj dokaznog predmeta. Možemo pogledati do kraja ovaj video snimak.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Očevidno imamo neke tehničke probleme sa tonom ovog snimka.

SUTKINJA GWAUNZA: Da li neko radi nešto povodom ovoga?

(video snimak)

komandant Marko Relić: ...da se moramo pripremiti i uvežbati ako dođemo stvarno u situaciju, da se izvučemo, da ne bude nepotrebnih žrtava.

novinar: I da nam se ne ponovi ono što se ponovilo u Zapadnoj Slavoniji?

komandant Marko Relić: U svakom slučaju.

novinar: Hvala vam lijepo.

komandant Marko Relić: Molim.

komandat Marko Relić: Jer Tržić nam je prvi na udaru. Znači, hteli smo da to proverimo. I mi kroz ovu vežbu moramo sagledati da li smo dobro pripremljeni, da li smo dobro organizovani i kako trebamo to najbolje moguće uraditi da nam ne bi bilo u slučaju dejstava civilnih žrtava. Blagovremeno moramo evakuisati stanovništvo. Poučen ovim iskustvom u Zapadnoj Slavoniji, a i kroz istoriju, kroz ratove, stanovništvo se mora na vreme izvući u zbegove i skloniti. A jedinice i vojska, ona ostaje na položaju i izvršava svoje zadatke. Jako je važno i bitno da vi shvatite i da znate da morate se kući u okviru porodice pripremiti, sve to organizovati i na dati signal mora se izvući u rejon, tamo gde je to predviđeno. A neprijatelj, on će da kolje, da ubija, da pali, da ovu decu kolje. Zato to svaki građanin mora biti pripremljen i spremjan za evakuaciju. To neće uvek biti najavljen, neće imati dovoljno vremena (nerazumljivo)... uspeti da spasi živu glavu. Morate se pripremiti.

(kraj video snimka)

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja bih sad molio da se prikaže dokument 65ter 00452.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovaj dokument od 05.08. 1995. godine...

SUTKINJA GWAUNZA: Samo trenutak.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ne, ne, mislim da je u pitanju pogrešan dokument. Treba mi dokument pod brojem 00452 iz spiska po *Pravilu 65ter*.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUTKINJA GWAUNZA: Samo trenutak, gospodine Mikuličiću. Dobili smo primedbu prevodioca da nisu dobili transkript video snimka koji ste maločas prikazali. Majte u vidu da ubuduće treba da vodite računa o tome da se transkript video snimka obezbedi prevodiocima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, ja ču slediti vaše upute, ali ovaj video je bio titovan, pa smo zbog toga mislili da transkript neće biti potreban. Ali mi ćemo ga u svakom slučaju pripremiti.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ovo je pravi dokument.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovaj dokument je od 4. kolovoza, u 16.45 časova posle podne, kojim predsednik Republike Srpske Krajine Milan Martić odlučuje da se pristupi planskoj evakuaciji sveg za borbu nesposobnog stanovništva iz općina: Knin, Benkovac, Obrovac, Drniš i Gračac. U točki 2 ovog dokumenta navodi se da evakuaciju treba sprovoditi planski prema pripremljenim planovima i pravcima koji izvode prema Kninu i dalje, preko Otrića, prema Srbu i Lapcu. Gospodine Sovilj, da li ste ikada vidjeli ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. Ako mogu da dam samo jedan mali komentar?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Mislim, ovde je vidljivo da je ovaj dokument donet 04.08.1995. godine. A ujutro već tog dana počela su borbena dejstva, tako da mislim da civilno stanovništvo uopće nije moglo da bude obavešteno o ovim planovima vlasti Republike Srpske Krajine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, uz dužno poštovanje, skrećem vam pažnju na točku 2 ovog dokumenta u kojem se navodi da evakuaciju treba sprovoditi prema "pripremljenim planovima". Da li se možete složiti sa mnom da to upućuje da su prije donošenja ove odluke postojali planovi?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, prema ovome, očito da jesu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih broj za ovaj dokument. Želio bih ga uvesti u sudski spis.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Načelno nema, ali bih samo želela da naglasim sledeće. Kada gospodin Mikuličić kaže: "Evakuaciju treba sprovesti prema postojećim planovima", mislim da to ne piše doslovce tako u dokumentu. Dakle, molila bih da budemo savršeno precizni kada govorimo o tački 2.

SUTKINJA GWAUNZA: Da. Ukoliko mogu da pročitam šta piše u tački 2: "Evakuacija će biti izvedena planski u skladu sa postojećim planovima u pravcu Knina, a onda preko Otrića ka Srbu i Lapcu". U redu. Onda nema prigovora na ovo.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Časni Sude, ako mogu da objasnim. Mislim da prevod ovog dokumenta nije u potpunosti točan. I to naročito u ovoj riječi. Jer u originalnom dokumentu piše "prema pripremljenim planovima", a u prevodu je napisano da su to "postojeći" planovi. To su dvije različite stvari. Premda po logici stvari, i postojeći planovi moraju biti ranije pripremljeni, a ne *ad hoc* u pet minuta. No, mislim da je to nešto što će Pretresno vijeće ceniti prilikom kredibiliteta i vjerodostojnosti ovog dokaza.

SUTKINJA GWAUNZA: Da, hvala vam. Shvatam da je u pitanju prevod.

(Pretresno veće se savetuje)

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Predlažem da se strane sastanu i da se onda možda usaglase u vezi s tim šta bi bio tačan prevod ovog dokumenta ili ove konkretnе tačke.

TUŽITELJKA FROLICH: Mislim da možemo da uradimo to i da bi možda bilo pametno da tražimo revidiranje prevoda ovog dokumenta, ukoliko odgovarajuća služba može da se pobrine za to.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. U međuvremenu?

TUŽITELJKA FROLICH: Nemamo prigovora na sam dokument.

SUTKINJA GWAUNZA: Znači, nema prigovora.

TUŽITELJKA FROLICH: Odnosno, na original dokumenta.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu.

(Pretresno veće se savetuje)

SUTKINJA GWAUNZA: Onda, kada se usaglasi prevod, dokument možemo da uvrstimo u spis.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane D137 obeležen za identifikaciju.

SUTKINJA GWAUNZA: Da, ovaj dokazni predmet se obeležava za identifikaciju. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Zahvalujem, časni Sude. Molio bih sada da se prikaže dokument pod brojem 1D01160.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li imate dokument pred vama na ekranu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, sa nekim mrljama, ne vidim.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Ja se ispričavam ako kopija nije dovoljno dobra, ali to je kopija iz materijala Tužilaštva po *Pravilu 65ter*.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Vidi se otprilike o čemu se radi - područje.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovo je dokument koji je izdalo Ministarstvo obrane Republike Srpske Krajine, općina Drniš. Upućen je Ministarstvu obrane, Upravi Sjeverne Dalmacije u Kninu. Predmet ovog dokumenta je izvještaj o poduzetim mjerama u novonastaloj situaciji. Dozvolite da vam pročitam samo prvi dio ovog dokumenta. Kaže se ovako: "U skladu sa novonastalom situacijom u opštinskom štabu civilne zaštite poduzete su sledeće mjere: uvedeno je permanentno dežurstvo članova štaba zajedno sa zaposlenima u MO." To je Ministarstvo obrane. Ja bih molio da se dokument malo skrola prema dolje. Zahvaljujem. Preskočiću ovaj dio koji je malo slabije čitljiv. "Prilikom razgovora sa povjerenicima upoznali smo ih sa trenutnom situacijom, mjerama i radnjama koje su obvezni u skladu s tim izvršiti. Posebno težište stavljen je na sklanjanje i pripremne radnje vezane za evakuaciju. Povjerenici su svoje zadatke izvršili i u OŠCZ", to je Opštinski štab civilne zaštite, "i stigli su u toku dana izvještaji svih MZ", to su mjesne zajednice. Čitam zadnji pasus ovog dokumenta: "Osim problema u samom gradu Drnišu, gdje je utvrđena neispravnost dvaju vozila, traktor i kamion, na području čitave opštine nije bilo nikakvih problema ni sa vozilom ni sa gorivom." Dokument je potpisao šef Općinskog štaba civilne zaštite, izvjesni gospodin Mirković. Da li ste ikada vidjeli ovakav dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Da li se možete složiti sa mnom da iz ovog dokumenta proizlazi da se vodila briga oko priprema na području Republike Srpske Krajine u vezi sa evakuacijom?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, očito je da su preduzimane određene radnje u vezi priprema za evakuaciju, i u vezi uopšte neke situacije koja je tada tamo vladala. Ja bih rekao, Drniš je bio područje, kako da kažem, na dijelu fronta koje je dosta udaljeno od puteva za evakuaciju koji se spominju tamo, znači preko Knina, Otrića i tako dalje, pa je očito da su tamo preduzimane neke opsežnije mere zbog udaljenosti tog područja. Međutim, na području kod mene, u Gračacu, nemam saznanja o tome, ali bih samo rekao, bože daj, kako se to sve izdešavalо, da su ovi planovi i namere na vreme došli do ljudi i stanovništva, i tada verovatno ne bi ni bilo ovakvih žrtava. Ali očito je da se u sferama vlasti verovatno i znalo otprilike šta bi moglo da se desi.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Zahvaljujem na odgovoru.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja bih molio da se ovaj dokument uvede u spis, pa molim broj.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Ne, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane D138.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Dokazni predmet Odbrane D138 usvaja se u spis. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Molio bih sada da se prikaže dokument ID06070836. 06070836, da.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li problema?

sekretar: Časni Sude, Sekretarijat ne može da pronađe dokument pod brojem koji je dao branilac.

SUTKINJA GWAUNZA: Možemo li još jednom da proverimo broj?

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: To je 01487 po *Pravilu 65ter*. Da. Ja bih molio da se i poveća originalni dio dokumenta na desnoj strani ekrana. Možete pomaknuti ulijevo. Još, još, dobro.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovaj dokument koji se naziva "Prva...", pa prekriženo rimsко II, "...etapa evakuacije". Iz ovog dokumenta se vidi naziv naseljenog mjeseta iz kojeg se planira evakuacija, vidi se struktura osoba koje su predviđene za evakuaciju, kako trudnice, žene sa djecom do deset godina, pa onda djeca od 10 do 14 godina. I tu se navode sela iz kojih se predviđa evakuacija. Dakle, vidite da je to Knin u rubrici 2, da su to: Đevrske, Varivode, da su to Ervenik, da je to Kistanje, da je to Oton i tako dalje. Da li ste imali priliku ikada vidjeti neki sličan dokument ili ovaj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. Ali, ja kažem ponovo, bilo bi jako dobro za sve te ljude da su ti dokumenti i provedeni u delo.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Mogu li dobiti broj ovog dokumenta za uvođenje u spis?

(Pretresno veće se savetuje)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUTKINJA GWAUNZA: Da. Prepostavljam da želite da se ovaj dokument usvoji u spis? Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Nema prigovora, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine sekretare.

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovo će biti dokazni predmet Odbrane D139.

SUTKINJA GWAUNZA: Dokazni predmet Odbrane D139 usvaja se u spis. Imamo nekih tehničkih problema ovde, pa predlažem da nešto ranije odemo na pauzu, desetak minuta ranije, kako bi to moglo da se dovede u red. Idemo na pauzu, a nastavljamo sa radom u 10.40 časova.

(pauza)

SUTKINJA GWAUNZA: Pre nego što počnete, juče ste nam stavili do znanja da će vam biti potrebno otprilike sat, sat i po vremena. Da li ste tako rekli?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, procijenio sam da će mi biti potrebno sat i po ili dva sata. Mislim da mogu da završim za 20 minuta. Ili tako nekako.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Jer vi ste do sada već potrošili sat i petnaest minuta. U redu, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Samo da vas obavijestim, časni Sude, kada je reč o onom spornom prijevodu u prethodnom dokumentu, Tužilaštvo i Obrana su se saglasili da je neophodno uneti određene izmene u dokument. Tehnički, Tužilaštvo treba da podnese zahtjev službi za prevodenje. Sama suština nije sporna, već je to isključivo tehničko pitanje.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Hoće li Tužilaštvo uložiti ovaj formalni zahtev?

TUŽITELJKA FROLICH: Da, tražićemo reviziju prevoda od Službe za prevodenje.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Možete da nastavite s unakrsnim ispitivanjem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, još uvijek smo na temi evakuacije. Ja bih vam sada želio pokazati jedan dokument koji smo tek nedavno primili, tako da nismo uspeli osigurati prijevod, ali radimo na tome svim snagama.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Pa bih zamolio sudskog poslužitelja da primjerak dokumenta stavi na grafskop, a jedan primjerak ćete dobiti vi, tako da lakše čitate i da možete pratiti o čemu se radi. Pre nego što počnemo sa ovim dokumentom, samo da provjerimo da li smo dobili broj za prethodni dokument. Mislim da je to dokazni predmet Odbrane D139. Dobili smo. Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, pred vama je dokument koji je izdala Republika Srpska Krajina, Ministarstvo obrane, Uprava Lika. Dokument je upućen općinskim štabovima civilne zaštite: Gračac, Donji Lapac, Vrhovine i Plaški. Dokument je izdan dana 15. srpnja 1995. godine. I u njemu načelnik Poznanović Mirko naređuje, točka 1 dokumenta, da treba aktivirati regionalne i općinske štabove civilne zaštite, te uspostaviti permanentno dežurstvo. U točki 2 govori se da preko povjerenika civilne zaštite treba preduzeti mjere kojima će se obezbijediti animiranje stanovništva i u slučaju potrebe pravovremeno dati znakove opasnosti kako bi se na vrijeme zaposela skloništa i drugi objekti. I u točki 3 ovog dokumenta govori se da treba izvršiti odgovarajuće pripreme nosioca aktivnosti u provođenju evakuacije i pomjeranja stanovništva. Gospodine Sovilj, ova naredba upućena je i štabu civilne zaštite općine Gračac, dakle općine na kojoj ste vi boravili. Da li ste bili upoznati sa ovim pripremama?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ja stvarno nisam upoznat sa bilo kakvim pripremama ove vrste, niti sam bilo kada prisustvovao bilo kakvom sastanku na kojem se govorilo o ovome. Znači, ja opet ponavljam, očito da su odgovarajuće službe izgleda sve to radile za sebe.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Sovilj.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja bih zamolio Sekretariat da se ovaj dokument označi za identifikaciju dok ne osiguramo prijevod.

SUTKINJA GWAUNZA: Prepostavljam da nema prigovora na to?

TUŽITELJKA FROLICH: Nema prigovora, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane D140 obeležen za identifikaciju.

SUTKINJA GWAUNZA: Ovaj dokazni predmet označava se za identifikaciju. Nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, svi ovi dokumenti koje smo upravo pregledali ukazuju da je na području Republike Srpske Krajine barem nekoliko

mjeseci prije operacije *Oluja* bio utvrđen plan za evakuaciju stanovništva sa teritorije Republike Srpske Krajine. Da li se slažete sa ovom tvrdnjom?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Na osnovu svih ovih prikazanih dokumenata očito da je tako.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru. Da pređemo na jednu drugu temu. Gospodine Sovilj, vi godinama radite kao novinar, godinama pratite društvena zbivanja na području bivše Jugoslavije, razumijete i društvene prilike, običaje i odnose na tom teritoriju. Da li je to točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Ja bih vas sada zamolio da pogledate jedan dokument koji će vam gospodin poslužitelj dati u kopiji, a na ekranu će se prikazati iz sistema elektronske sudnice. To je dokument pod brojem 3D000388. Gospodine Sovilj, molim da ga pogledate, pa ћu vam postaviti par pitanja.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Časni sude, molim da uvažite moju ispriku još jedanput, mi još uvijek nemamo prijevod ovog dokumenta. Prijevod je zatražen i imamo uvjerenja da ćemo ga u najskorijem vremenu dobiti. Izgleda da je prevodilačka služba jedno usko grlo i moramo se na to priviknuti. Ali to nas, nadam se, neće sprječiti u radu. Ja bih molio da se na ekranu prikaže prva strana dokumenta 3D000388.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Dok čekamo na prikaz slike, gospodine Sovilj, da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: To je informativni ratni bilten izdan u Gračacu SAO Krajina, 1. studenog 1991. godine. Izdavač je Izvršno vijeće i Štab teritorijalne obrane. Možete li nam, gospodine Sovilj, u kratkim crtama opisati o čemu je ovdje riječ i kakva je vaša uloga bila u izdanju i sastavljanju ovog dokumenta? Dakle, informativnog ratnog biltena?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ja sam ovde bio koordinator izdavanja ovog biltena gde sam i napisao neke stvari. Cilj je bio da ovaj ratni bilten informiše, on u principu nije distribuisan, znači ni u prodaju ni stanovništvu, on je čisto više služio u svrhe Izvršnog vijeća i štaba teritorijalne odbrane kao dokument znači za užu informaciju.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Recite nam u koliko primjeraka se je štampao ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: To je, kao što vidimo, štampano na fotokopirnom aparatu, mislim da je to bilo svega možda dvadesetak, tridesetak primeraka, ne mogu tačno da se setim.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, kojim osobama se je distribuirao ovaj ratni bilten?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, kao što ovde već vidi se: Izvršno veće, Štab TO, verovatno vojni odsek, Civilna zaštita i tako slično.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Možemo preći na drugu stranicu. Sljedeću stranicu molim. Gospodine Sovilj, ja bih vas zamolio da pregledom ovog dokumenta gdje su vijesti potpisane inicijalima M.S. potvrdite da su to vijesti koje ste vi pripredili kao novinar.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Znači, ovaj prvi dio u kojem se govori da je osvojen Lovinac, to je tekst koji ste vi napisali? U gornjem dijelu stranice?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Mislim da jeste tako.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Nakon toga, pri dnu stranice je tekst "Osnovana prva krajinska brigada TO", potpisani M.S. To je isto vaš tekst, zar ne, gospodine Sovilj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Trebalo bi da je tako.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Na sljedećoj stranici, molio bih poslužitelja da otvori sljedeću stranicu. To je članak koji se zove "Štab teritorijalne odbrane Gračac – otvoreni oružani sukob" i u potpisu je kapetan prve klase Milan Kekić. Možete nam reći ko je ta osoba?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Mislim da je on do početka rata radio u Gospicu u vojnem odsjeku, ako se dobro sećam. U Gopsiću je sigurno radio, nisam siguran da li u vojnem odsjeku, ali mislim da je tako nešto.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: A ovaj njegov čin: kapetan prve klase, to je čin koji potiče iz Jugoslavenske narodne armije, zar ne?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, to ne znam. Ja mislim da on nije bio aktivni oficir, da je on...

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Sada bih molio da pređemo na stranicu 5 ovog dokumenta, to je u sistemu elektronske sudnice 6. strana. Ovo je stranica broj 4, sljedeća stranica, da. Ovo je tekst koji se naziva "Džordan pomutio odnose" i koji ste vi napisali. Zar ne, Gospodine Sovilj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Isto tako, na stranici broj 8, molio bih da se pomaknemo na stranicu broj 8, u donjem dijelu stranice je tekst pod nazivom "Giška". Taj tekst ste takođe vi pripremili, zar ne?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIĆ – PITANJE: Na sljedećoj stranici, to je stranica broj 9, molio bih poslužitelja da pređe na stranicu broj 9, je tekst pod naslovom "Teslingrad – svi napadi odbijeni". To je tekst koji ste takođe vi napisali, zar ne, Gospodine Sovilj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Recite nam naziv ovog mjesta Teslingrad?
SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: To je Lički Osik.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: To mjesto se u vrijeme bivše Jugoslavije zvalo Lički Osik?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I kada je promijenjen naziv mjesta?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, tu negde početkom ratnih dešavanja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Možete nam reći tko je promijenio naziv mjesta Lički Osik u Teslingrad?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ne mogu tačno da kažem, ali očito tamo da li organi vlasti u tome mestu, ili ne znam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, pređimo na desetu stranicu. Sljedeću stranicu molim. To su kratke vijesti sa ratišta. Dolje na dnu stranice vidimo inicijale M.S. Da li su to tekstovi koje ste vi pripremili?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Možemo sljedeću, 11. stranicu. Ova stranica je također pripremljena od vaše strane, sva tri teksta koja se nalaze na stranici. Da li je to točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam na ovim informacijama. Ja ću sada zamoliti da se prikaže dokument pod brojem 3D000415. Ali prije toga bih molio da se ovaj dokument označi za identifikaciju.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li ikakvih prigovora, gospođo tužiteljko?

TUŽITELJKA FROLICH: Da li bismo mogli da dobijemo neku indikaciju o relevantnosti ovog dokumenta?

SUTKINJA GWAUNZA: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, u mom nastavnom ispitivanju ja ću ukazati na relevantnost ovog dokumenta, ako mi dozvolite još pet do deset minuta, i tada će sve biti jasno. Mogu nastaviti?

SUTKINJA GWAUNZA: Da, možete. Samo trenutak.

(Pretresno veće se savetuje)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUTKINJA GWAUNZA: U međuvremenu dokument će biti obeležen za identifikaciju.

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovo će biti dokazni predmet Odbrane D141 obeležen za identifikaciju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvaljujem.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, ovo što vidimo na ekranu je izvadak iz *web* stranice internetske enciklopedije *Wikipedia* i tretira pojam "ustaše".

Najprije da vas pitam da li ste upoznati sa tom *web* stranicom internetske enciklopedije?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja ču vas zamoliti da samo sekundu poslušate ono što ču pročitati iz ovog teksta. U tekstu se kaže: "Nakon što su se nemačke snage povukle iz Jugoslavije 1945. godine, ustaše..."

SUTKINJA GWAUNZA: Odakle to čitate, molim vas? Koji pasus je u pitanju?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Prvi paragraf, zadnja rečenica. Počinje sa "nakon".

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ponoviću. "Nakon što su se nemačke snage povukle iz Jugoslavije 1945. godine, ustaše su bile poražene i proterane od strane jugoslovenskih partizana komunista." Sada čitam zadnju rečenicu u drugom paragrafu: "Hrvatski zakon zabranjuje ustaške simbole i sve što je vezano za njih." Gospodine Sovilj, možete li nam radi upoznavanja Pretresnog vijeća u par rečenica opisati tko su ustaše i kakav je to pojam, po vašem mišljenju?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ne, za mene je to bio samo pandan, na jednoj strani ustaše, na drugoj strani četnici. I ništa više.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja bih molio da se ovaj dokument uvede kao dokaz u sudski spis.

SUTKINJA GWAUNZA: Nema prigovora? Gospođo tužiteljko?

TUŽITELJKA FROLICH: Izvinjavam se, časni Sude. Nemam prigovor. Hvala.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Gospodine sekretare?

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovo će biti dokazni predmet Odbrane D142.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Znači, dokazni predmet Tužilaštva se usvaja u spis. Možete da nastavite.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Sada bih molio da nam se prikaže na ekranu dokument pod brojem 3D000404. Pretresno vijeće će se često u toku postupka sretati sa terminima *ustaše* i *četnici* i ja sam zbog toga želio da Pretresno vijeće dobije određeni širi pojam i uvid u te termine, i zato sam također sa internetske enciklopedije *Wikipedia* izvadio definiciju *četnika*. I dozvolite da vam pročitam prvi paragraf u prvom dijelu koji glasi ovako: "Četnici, na srpskom četnici, bili su rojalistička paravojna formacija koja je delovala na Balkanu pre i tokom svetskih ratova. Tokom Drugog svetskog rata četnici su bili poznati zvanično kao jugoslovenska vojska u otadžbini, a uglavnom su se sastojali od Srba koji su bili odani vlasti Kraljevine Jugoslavije u izgnanstvu." I sada ću pročitati zadnji paragraf na ovoj stranici koji počinje riječima "u modernim vremenima": "U modernim vremenima, posebno tokom i nakon jugoslovenskih ratova, reč četnik počinje da se koristi kao pogrdni etnički naziv za Srbe." Gospodine Sovilj, vi ste već napomenuli kakovu konotaciju su izrazi *ustaše* i *četnici* imali za vas. Da li se možemo složiti da su oba izraza zapravo pogrdne naravi i da su pežorativnog, uvredjujućeg značenja?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da. I one su produkt ratnih dešavanja kada razum splašnjava, a mržnja preovladava. I naravno da su se i sve strane u ratu služile tim pogrdnjim izrazima, pa čak i sredstva informisanja. Ja inače potičem iz partizanske porodice, moj djed je bio partizan, ja sam antifašista. Ali, kažem, rat je bio.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Ja bih molio da se ovaj dokument uvede u spis kao dokaz.

SUTKINJA GWAUNZA: Ima li prigovora?

TUŽITELJKA FROLICH: Časni sude, nema prigovora. Ali želela bih da uđe u zapisnik da i ovaj dokument i onaj označen kao D142, prethodni članak iz *Wikipedije*, želimo da uđe u zapisnik da ti članci nisu sporni, ali *Wikipedia* je slobodna enciklopedija, u koju se podaci mogu unositi od bilo kuda, i mi je generalno ne smatramo pouzdanim izvorom informacija, pa bih želela da se to navede. Hvala.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Gospodine sekretare.

sekretar: Hvala, časni Sude. Ovo će biti dokazni predmet Odbrane D143.

SUTKINJA GWAUNZA: Dokazni predmet Odbrane D143 usvaja se u spis. Nadam se, zastupniče, da ste uzeli u obzir komentare Tužilaštva?

ADVOKAT MIKULIĆIĆ: Časni Sude, ja u potpunosti uvažavam komentare uvažene kolegice i upravo sam zbog toga pitao svjedoka da li se on osobno slaže sa ovim naznakama koje smo pročitali. I da li se slaže sa tezom da su riječi *ustaše* i *četnik* zapravo pogrdni izrazi. Bez pretenzija na neki dublji povijesni značaj ovih riječi.

ADVOKAT MIKULIĆIĆ – PITANJE: Gospodine Sovilj, nakon što smo se složili o pogrdnosti ovih izraza i nakon što ste pregledali dokazni predmet Odbrane D141, to je

informativni ratni bilten koji ste vi pripremali i u kojem ste vi pisali svoje članke, ja vam moram reći sljedeće: u tom biltenu, a brojao sam točno, u dvadeset navrata vi ste, opisujući bilo hrvatsku državu, bilo hrvatsku vojsku, upotrebljavali pridjev "ustaški". Da li to znači da ste vi, gospodine Sovilj, a što ja tvrdim, ovakav način opreme i uređivanja ratnog biltena zapravo stavili u funkciju vojne propagande i stvaranja sveopće atmosfere mržnje prema Republici Hrvatskoj i Hrvatskoj vojsci? Da li je to točno?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. To je samo uzrok jedne ratne psihoze koja se tada dešavala, a kažem, i druga strana, hrvatska, služila se u informativnim medijima na približno isti ili sličan način.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja nemam dalnjih pitanja, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala. Ima li Tužilaštvo dodatnih pitanja? Oprostite, samo trenutak.

(Pretresno veće se savetuje)

SUTKINJA GWAUNZA: Da li drugi timovi Odbrane imaju nešto da kažu?

ADVOKAT KAY: Ne, časni Sude. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nemamo pitanja, časni Sude.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Tužilaštvo?

TUŽITELJKA FROLICH: Ni Tužilaštvo nema pitanja.

SUTKINJA GWAUNZA: U redu. Ovim završavamo današnje zasedanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUTKINJA GWAUNZA: Gospodine Sovilj, želim da vam se zahvalim što ste odvojili vreme da dođete na Međunarodni sud i svedočite. Pretresno veće vam sada dozvoljava da idete i želi vam srećan put kući. Molim da ispratite...

SVEDOK SOVILJ: Da li mogu nešto da kažem?

SUTKINJA GWAUNZA: Izvolite.

SVEDOK SOVILJ: Kada me je Odbrana pitala o mom izjašnjavanju o povratku u Hrvatsku, ja bih samo rekao sledeće: već bih se dolje davno bio vratio da sam imao gde da se vratim. Znači, stan u kojem sam živeo, to je bio društveni stan, i ne mogu u njega da uđem. Kuća na selu gde su mi živelji roditelji je zapaljena, a da je moj otac ostao živ,

bila bi s njim i moja majka i oni bi još verovatno i sada bili živi, jer su radili, živeli su od svog rada, nisu naučili da budu na nečijoj grbači. I ja bih dole, ako ne bih živeo, makar bih češće odlazio. Ja se samo pitam zašto su ubijani nedužni civili koji su želeli da ostanu na svojim ognjištima, iako su bili upozorenici da im preti opasnost po bezbednost, ljudi koji nisu nosili puške ni oružje, stari ljudi i tako dalje. Samo to želim da istaknem.

SUTKINJA GWAUNZA: Hvala vam, hvala gospodine Sovilj. Sada će vas poslužitelj ispratiti iz sudnice.

(*svedok napušta sudnicu*)

SUTKINJA GWAUNZA: Da. Pretresno veče će sada završiti sa radom. Pošto nemamo više posla, završavamo s radom. Gospodine sekretare, mogu li da znam gde ćemo zasedati u ponedeljak?

sekretar: Da časni Sude. Sa radom nastavljamo u ponedeljak, 28. aprila, u sudnici broj I u 9.00 časova.

SUTKINJA GWAUNZA: Ponedeljak u sudnici broj I.

Sednica je završena u 11.19 h

Nastavlja se u ponedeljak, 28. aprila 2008. godine u 9.00 hvala

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje